

69827 - Şer'i Vasiyetin Şekli

Soru

İnternet sitelerinde birtakım vasiyetler mevcuttur. Bunlar meşru mudur? Meşru vasiyetin belirli bir metni var mı?

Detaylı cevap

Abdullah b. Ömer r.a'dan rivayetle Rasulullah s.a.v şöyle dedi: "Vasiyet etmek istediği bir şeyi bulunup da üzerinden iki gece geçen bir Müslümanın hakkı ancak vasiyetinin yanında yazılı bulunmasıdır." (Buhari 2738, Muslim 1627)

Nevevi Rahimehullah şöyle dedi: Bu hadis vasiyeti teşvik etmektedir. Bu konuda Müslümanların icması mevcuttur. Ancak bizim ve cumhurun mezhebine göre vasiyet vacip değil, bilakis sünnettir. Davud ve başka zahire göre hüküm veren alimler vasiyetin bu hadis gereğince vacip olduğunu savunurlar. Oysa bu hadiste açık bir delil yoktur. Fakat bir kimsenin üzerinde borç varsa veya vermesi gereken bir emanet bulunuyorsa bu konuda vasiyet etmesi elzemdir. Şafii Rahimehullah şöyle dedi: Hadisin anlamı: Tedbir ve azimet sahibi olan Müslümanın vasiyeti yanında yazılı olmalıdır.

Vasiyeti erken ve sağlığında yazması mustehaptır. Vasiyet yazarken şahit tutar ve vasiyette ihtiyaç duyduğu konuları yazar. Şayet yeni bir şey meydana gelirse vasiyetini günceller veya ekler. Ancak vasiyete önemsizleri ve teferruatları yazmaz.

Vasiyet iki çeşittir:

-Vacip olan vasiyet. Bu durumda lehine ve aleyhine olan hakları açıklar. Aldığı veya verdiği borçları yazar ve yanında bulunan emanetleri veya başkaların zimmetinde bulunan hakları yazar. Bu durumda vasiyet, malın korunması gereği vaciptir.

-Mustehap olan vasiyet. Bağışta bulunulması şeklinde olur. Örneğin insan öldükten sonra varlığının üçte biri veya daha az miktarının mirasta hakkı olmayan bir akrabaya veya

başkasına verilmesini vasiyet eder. Veya fakirlere, yoksullara verilmesini veya hayır yollarında harcanmasını vasiyet eder. (Fetava el Lecne el Daime 16/264)

Kişi cenazesi ile ailesine vasiyette bulunabilir. Örnek olarak onu kim yıkayacağı ve üzerinde kimin namaz kılacağı hususlarında vasiyette bulunabilir. Bidatlardan uzak durmaları, ağıt yakılmaması vb. birtakım haram olan hususlardan sakındırabilir. Özellikle bu tür haramlara meyilli olduklarını bildiği durumda vasiyette bulunması doğru olacaktır. Bu konuyla ilgili şöyle rivayetler mevcuttur:

Amr b. As r.a ölüm döşeğinde şöyle demiştir: Öldüğümde ağıt yakan kadınlar ve ateş, bana yaklaştırılmasın. (Muslim 121)

Huzeyfe b. Yeman r.a şöyle vasiyette bulundu: Öldüğümde benim için ölüm haberi yayınlamayın. Zira Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in ölüm haberi yayınlamasını yasakladığını işittim. (Tirmizi 986, İbn Mace 1476, Elbani Hasen demiştir)

Ebu Hureyre r.a şöyle dedi: Öldüğümde taziye çadırı kurmayın, peşimden ateş yakmayın, beni Rabbime çabuk götürün zira ben Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in şöyle dediğini işittim: Kul veya salih adam tabuta koyulduğunda beni çabuk götürün der. Kötü adam tabuta koyulduğunda ise size yazıklar olsun beni nereye götürüyorsunuz der. (Ahmed 10141, Şuayb el Ernavu bu hadisi hasen görmüştür)

Kays bin Asım r.a öldüğünde şöyle vasiyette bulunmuştur: Ben öldüğümde üzerime ağıt yakmayın zira Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in üzerine ağıt yakılmamıştır. (el Hakim el Mustedrek 1409)

Bu ve başka hadisler cenaze işlemleriyle ilgili vasiyetin meşruiyetini gösterir. Ancak vasiyet için belirli bir kalıp yoktur. İnsan kendi veya ailesinin durumuna göre sahip olduğu hak veya üzerine bulunan haklara göre vasiyette bulunur. Kısacası belirli bir metin yoktur. Daimî Fetva Kurulu'na bu konuda soru sorulması üzerine şöyle cevap verdi:

Zikredilen vasiyetin okunmasında şer'i bir aykırılık yoktur. Ancak herkesin bu şekilde vasiyette bulunması gerektiğini ima etmek ve herkese dağıtmak gereksizdir. Zira bu

vasiyette bulunan cenaze hükümleri, fıkıh kitaplarında mevcuttur. Vasiyete ihtiyaç duyulmadan bu kitaplara başvurulabilir. (Daimî Fetva Kurulu 16/289)

En iyisini Allah bilir.